

สรุปผลงาน รายงานการวิจัย เรื่อง การประเมินผลมาตรการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์ในการประเมินตัวชี้วัด ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง (2) พัฒนาเครื่องมือในการประเมินตัวชี้วัด ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง (3) วิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส (SWOT) ในการดำเนินงาน และหาแนวทางการป้องกันแก้ไข ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ผู้วิจัยใช้การวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method) ระหว่างวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การประเมินผลมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ผู้วิจัยเก็บรวบรวม ข้อมูลผู้บริหาร ครู นักเรียน จากโรงเรียน ในกรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาค ของประเทศไทย รวม 20 โรงเรียน 2,000 คน วิธีการสุ่มในรยะนี้ เป็นการสุ่มแบบ 3 ขั้นตอน (three-stage random sampling) ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มเขตในกรุงเทพมหานคร 2 กลุ่มเขต และการสุ่มจังหวัด ภาคละ 2 จังหวัด ในแต่ละภูมิภาคทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลางและตะวันออก ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มโรงเรียนในแต่ละกลุ่มเขต กลุ่มเขตละ 4 โรงเรียน และแต่ละจังหวัด ในแต่ละภาค 4 ภาค ภาคละ 4 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มผู้บริหาร ครู โรงเรียน ละ 20 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนละ 40 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ละ 40 คน รวมทั้งหมด 2,000 คน โดยการสุ่มในแต่ละขั้นตอนจะทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ส่วนการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส (SWOT) ในการดำเนินงาน และหาแนวทางการป้องกันแก้ไข ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก ขั้นตอนที่ 1-3 มาเป็นประเด็นการสังเคราะห์เชื่อมโยง จากนั้นจึงวิเคราะห์ SWOT ด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครู จากโรงเรียน ในกรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาค ของ ประเทศไทย รวม 7-10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) ประเมินผลมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง และ (2) แบบสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส (SWOT) โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ในด้านความครอบคลุมตามเนื้อหาสาระ ความถูกต้องเหมาะสมและความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของรูปแบบ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด (IOC) ผลการวิจัยพบว่า

ข้อที่ 1 กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์ในการประเมินตัวชี้วัด ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์จากเอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎระเบียบ และมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง แนวทางการควบคุมและขับเคลื่อน มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานตาม มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงจากต่างประเทศและในประเทศ โดยตัวแปร ที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ประกอบด้วย (1) นโยบายสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง (2) การบริหารจัดการในสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง (3) การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง (4) การสอดแทรกในการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร (5) การมีส่วนร่วมของนักเรียนตามมาตรการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงการช่วยเหลือนักเรียนให้เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ (6) กิจกรรมรณรงค์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณ ใกล้เคียง

ข้อที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินตัวชี้วัด ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน โรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

การประเมินมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงในกรุงเทพมหานคร และ 4 ภูมิภาค ของประเทศไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายสถานศึกษาตาม มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการใน สถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง องค์ประกอบที่ 3 การจัด สภาพแวดล้อมสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง องค์ประกอบที่ 4 การสอดแทรกในการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วม ของนักเรียนตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง การช่วยเหลือนักเรียนให้ เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และองค์ประกอบที่ 6 กิจกรรมรณรงค์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงของผู้บริหารส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง พบว่า องค์ประกอบที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อม สถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็น ว่าผู้บริหารมีการดำเนินการตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงด้าน มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ การจัดให้บริเวณสถานศึกษาเป็นเขต ปลอดแอลกอฮอล์ การแสดงเครื่องหมายการห้ามดื่มแอลกอฮอล์ การร่วมมือกับร้านค้าภายในและที่อยู่ใกล้เคียง บริเวณโรงเรียน การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ใน บริเวณโรงเรียน และการจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน สำหรับการประเมินมาตรการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงในกรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาค ของประเทศไทย ของครูส่วนใหญ่ พบว่า องค์ประกอบที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงอยู่ในระดับสูง ส่วนที่เพิ่มเติมที่มีค่าระดับสูงคือ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

ข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส (SWOT) ในการดำเนินงาน และหาแนวทางการป้องกันแก้ไข ตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

จุดแข็งที่สำคัญของการดำเนินการตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง คือการดำเนินการกำหนดนโยบายสถานศึกษาและแนวทางเพื่อตรวจสอบ ติดตามตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนที่มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น การกำหนดไม่ให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณโรงเรียน, ไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง โดยมีการติดตามการดำเนินตามนโยบายอย่างเคร่งครัดและกำหนดบทลงโทษที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการจัดทำกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง โดยดำเนินการทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ เช่น การเดินรณรงค์ การติดป้ายนิเทศ การจัดอบรม และการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อให้ความรู้ สร้างค่านิยมและจิตสำนึกในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบนับเป็นจุดแข็งสำคัญ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานและกระบวนการที่มีการวางแผนการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง โดยในการบริหารจัดการการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงนั้น พบว่า มีแนวทางในการปฏิบัติของแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดแนวทางปฏิบัติและระบุข้อห้ามที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ กำหนดให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดแอลกอฮอล์ โดยการห้ามให้มีการขายหรือนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในสถานศึกษา และกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนหากมีการฝ่าฝืนตามข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ ซึ่งในการดำเนินการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันจากหลายส่วน เช่น การเป็นตัวอย่างที่ดีของคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน, การกำหนดความรับผิดชอบให้คณะครู อาจารย์ และหัวหน้านักเรียนในการทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงต่างๆ โดยมีครูประจำชั้นในการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด มีระบบช่วยเหลือ ติดตามนักเรียนที่มีโอกาสเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคลากรในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงได้ทราบ และประสานงานในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ นอกสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการสำรวจข้อมูลการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบและวางแผนในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียน มีการดำเนินการเพื่อวางแผน ติดตาม และควบคุมพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด

ส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นเขตปลอดแอลกอฮอล์ ติดป้ายรณรงค์ ป้ายคำเตือน และป้ายแสดงการเป็นเขตปลอดการดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน ขอความร่วมมือกับร้านค้าต่างๆ ภายในและบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ไม่ให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน จัดทำบอร์ด ป้ายนิเทศ ประชาสัมพันธ์ และการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในเรื่องของโทษ และผลกระทบที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน จัดกิจกรรมเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนดื่มแอลกอฮอล์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และจัดบุคลากรในโรงเรียนเพื่อตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน

การสอดแทรกข้อมูลเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวิชาต่างๆ ให้แก่นักเรียนทุกระดับชั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นตัวแทนในการเฝ้าระวังตรวจสอบผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน ดำเนินการสำรวจกลุ่มนักเรียนที่เข้าข่ายเป็นกลุ่มเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีศูนย์ให้การปรึกษา ซึ่งหน้าที่ประสานงานร่วมกับครอบครัวและ

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง จัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง และจัดกิจกรรมให้บุคคลในชุมชนได้ตระหนักถึงโทษของการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และจัดกิจกรรมร่วมกับคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนใกล้เคียง

จุดอ่อนของการดำเนินการ คือ มาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ทำได้เพียงขอความร่วมมือไปยังร้านค้าที่อยู่บริเวณโดยรอบสถานศึกษาเท่านั้น และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ขึ้นอยู่กับค่านิยมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ สำหรับโอกาสของการดำเนินการตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาและบริเวณใกล้เคียงในครั้งนี้เป็นผลมาจากการมีคำสั่งจากกระทรวงมหาดไทย กำหนด zoning 300 เมตร ในรัศมีของโรงเรียน ห้ามจำหน่ายสุรา มีหน่วยงานภาครัฐ สถานีตำรวจ และปกครองท้องถิ่น เป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งประสบความสำเร็จมาก อีกทั้งร้านค้าบริเวณโดยรอบ ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอย่างดี ซึ่งโรงเรียนเป็นเพียงส่วนการขอความร่วมมือ สำหรับบทลงโทษนั้นมีกฎหมายที่ควบคุมชัดเจน และมีตำรวจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับดูแลการจำหน่ายเครื่องมือแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ตลอดจนมีเครือข่ายผู้ปกครอง ตำรวจชุมชน ตำรวจโรงเรียน ฝ่ายระวัง รวมทั้งเครือข่ายลดเหล้าประจำจังหวัด และมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แก่ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน อุปสรรคของการดำเนินการตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาและบริเวณใกล้เคียงเป็นประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและค่านิยมที่มีต่อการตี้มแอลกอฮอล์ของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงแอลกอฮอล์ของผู้ปกครอง และค่านิยมและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

สำหรับแนวทางการป้องกันแก้ไข ตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงจำแนกได้เป็น 7 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นโยบายสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

ในการดำเนินนโยบายสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง พบว่า มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สู่การดำเนินการตามนโยบายอย่างเคร่งครัด โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการตี้มแอลกอฮอล์ ดำเนินการกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจน น่าเชื่อถือ สามารถปฏิบัติได้จริง เช่น การกำหนดไม่ให้นำเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณโรงเรียน, ไม่ขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

1.2 การติดตามการดำเนินตามนโยบายอย่างเคร่งครัด ดำเนินการกำหนดแนวทางเพื่อตรวจสอบติดตาม ให้นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษาซึ่งได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการตี้มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด โดยกำหนดบทลงโทษที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม

1.3 การร่วมมือกับนักเรียน คณะครูอาจารย์ บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อการควบคุมการตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง เพื่อควบคุมการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ นักเรียน คณะครู อาจารย์ บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดคณะครูอาจารย์ในการตรวจกระเป๋านักเรียน ก่อนการเข้าโรงเรียน, การจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน คณะครูในการตรวจสอบจุดเสี่ยงต่างๆ

1.4 การจัดทำกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ดำเนินการทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์ประเภทต่างๆ เช่น การเดินรณรงค์ การติดป้ายนิเทศ การจัดอบรม และการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อให้ความรู้ สร้างค่านิยมและจิตสำนึกในการเลิกตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แก่บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

ประเด็นที่ 2 การบริหารจัดการในสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

โรงเรียนมีการบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ดีตามมาตรฐานและกระบวนการที่มีการวางแผนได้ตามแต่ละโรงเรียน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดแนวทางปฏิบัติและระบุข้อห้ามที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานต่างๆ

2.1 การกำหนดแนวทางปฏิบัติและระบุข้อห้ามที่ชัดเจน โดยการกำหนดให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดแอลกอฮอล์ โดยการห้ามให้มีการขายหรือนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในสถานศึกษา ทั้งนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนหากมีการฝ่าฝืนตามข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้

2.2 การมีส่วนร่วมของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันจากหลายส่วน เช่น การเป็นตัวอย่งที่ดีของคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน, การกำหนดความรับผิดชอบให้คณะครู อาจารย์ และหัวหน้านักเรียนในการทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุม ดูแลบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงต่างๆ โดยมีครูประจำชั้นในการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด มีระบบช่วยเหลือ ติดตามนักเรียนที่มีโอกาสเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคลากรในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียงได้ทราบ และประสานงานในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ นอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์

2.3 การสำรวจข้อมูลการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน ดำเนินการสำรวจข้อมูลของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบและวางแผนในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียน

2.4 การดำเนินการติดตามเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด มีการดำเนินการเพื่อวางแผน ติดตาม และควบคุมพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การตรวจกระเป๋า การสื่อสารกับผู้ปกครอง การกำหนดโทษ และการติดตามอย่างเป็นระบบ

2.5 การจัดกิจกรรม อบรม ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลกระทบ และแนวทางต่างๆ ในการปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การติดป้ายประกาศ การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การจัดอบรม การเดินขบวน รวมถึงการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ในวิชาเรียนต่างๆ

ประเด็นที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

3.1 การจัดให้บริเวณสถานศึกษาเป็นเขตปลอดแอลกอฮอล์ ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยการปรับสถานที่บริเวณโรงเรียนซึ่งอาจเป็นจุดเสี่ยงที่ใช้ในการมั่วสุมเพื่อการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มนักเรียนในบริเวณโรงเรียน ไม่ให้มีบริเวณที่เอื้อต่อการดื่มแอลกอฮอล์หรือการมั่วสุมในการแสดงพฤติกรรมอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม รวมถึงมีการติดกล้องวงจรปิดในมุมต่างๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น อากาศถ่ายเทสะดวก เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และไม่ให้มีสิ่งที่เหมาะสมเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณใกล้เคียง รวมถึงที่ตั้งของโรงเรียนควรอยู่ห่างจากร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2 การแสดงเครื่องหมายการห้ามดื่มแอลกอฮอล์ ดำเนินการติดป้ายรณรงค์ ป้ายคำเตือน และป้ายแสดงการเป็นเขตปลอดการดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน โดยการแสดงป้ายต่างๆ อย่างชัดเจน บริเวณทางเข้า-ออก และบริเวณต่างๆ ภายในโรงเรียน

3.3 การร่วมมือกับร้านค้าภายในและที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณโรงเรียน ดำเนินการขอความร่วมมือกับร้านค้าต่างๆ ภายในและบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา ไม่ให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน

3.4 การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ ดำเนินการจัดทำบอร์ด ป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ และการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในเรื่องของโทษ และผลกระทบที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียน

3.5 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนดื่มแอลกอฮอล์และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การออกกำลังกาย การรณรงค์โครงการคุณธรรม ฯลฯ

3.6 การจัดเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่างๆ ในโรงเรียน ดำเนินการแบ่งหน้าที่ให้กับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจพื้นที่ต่างๆ ในบริเวณโรงเรียนที่อาจเกิดเป็นพื้นที่เสี่ยงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเด็นที่ 4 การสอดแทรกในการเรียนการสอนและกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร

4.1 การสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวิชาต่างๆ ให้นักเรียนในทุกระดับชั้น โดยเป็นการสอดแทรกในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิชาสุขศึกษา วิชาหน้าที่พลเมือง วิชาพระพุทธศาสนา วิชาพลศึกษา วิชาชีววิทยา ฯลฯ โดยมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงข้อดี ข้อเสีย โทษ ผลกระทบ แนวทางการป้องกัน และวิธีการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการสอดแทรกคุณธรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกการตระหนักรู้ให้นักเรียนในการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.2 การจัดกิจกรรมและการใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านการใช้สื่อประเภทต่างๆ เช่น การศึกษาผ่านวีดิโอเพื่อให้เห็นถึงภาพประกอบ การรับฟังเรื่องราวผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสื่อสารออนไลน์ประเภทต่างๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การจัดเวลาอภิปราย การจัดอบรม ฯลฯ

ประเด็นที่ 5 การมีส่วนร่วมของนักเรียนตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง

5.1 การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่นักเรียนและชุมชนใกล้เคียงสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบของการจัดอบรม การจัดค่าย การจัดกิจกรรมบำบัดระหว่างชุมชน และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง และคนในชุมชน

5.2 การกำหนดข้อปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด เช่น การติดป้ายตามบริเวณต่างๆ ในโรงเรียน ได้แก่ การห้ามนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณโรงเรียน

5.3 ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์การงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ๕ ปี โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในส่วนของความร่วมมือความคิดเห็นในการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติในการงดดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียน, การเป็นตัวแทนในการร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง, การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริม

คุณธรรม การประชาสัมพันธ์ ติดป้ายประกาศ และการรณรงค์เพื่อการ ลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมในการจัดการเรียนการสอน

5.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรณรงค์เชิญชวนให้บุคคลในชุมชนใกล้เคียงหรือบุคคลในครอบครัว ในการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รณรงค์ให้นักเรียนเป็นตัวแทนในการเชิญชวนบุคคลในครอบครัว และบุคคลในชุมชนใกล้เคียงให้ทราบถึงโทษ และผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ลด ละ เลิก พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5.5 ให้นักเรียนเป็นตัวแทนในการเฝ้าระวังตรวจสอบผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน เพื่อช่วย คุดูแลตรวจสอบ ผู้กระทำความผิดในการดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง เช่น การตั้ง คณะกรรมการนักเรียน

ประเด็นที่ 6 การช่วยเหลือให้นักเรียนให้เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6.1 ความร่วมมือจากคณะครู และบุคลากรในโรงเรียน ในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกลุ่ม เสี่ยง โดยการดำเนินการสำรวจกลุ่มนักเรียนที่เข้าข่ายเป็นกลุ่มเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อดำเนินการดูแลและติดตามพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งคอยให้คำแนะนำ ตักเตือน และให้กำลังใจนักเรียน นอกจากนี้มีระบบการคัดกรองนักเรียนเพื่อการเข้าสู่ระบบการบำบัดอย่างเหมาะสม และ ได้รับการให้คำปรึกษาและการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การมีศูนย์ให้การปรึกษา ซึ่งหน้าที่ประสานงานร่วมกับครอบครัวและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเยี่ยมบ้านและการติดตามให้กำลังใจเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน รวมถึงการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอคำปรึกษาและให้ช่วยเหลือนักเรียนในการเลิกดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานร้านค้าต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังดำเนินการประสานกับครอบครัวผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น กิจกรรมกีฬา การเล่นดนตรี ออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการต่างๆ ฯลฯ เพื่อหลีกเลี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6.4 การอบรมให้ความรู้เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงโทษและผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นโทษและผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การสอน การอบรมในลักษณะต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นการสอนแบบรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจน รวมถึง การให้ผู้มีประสบการณ์ในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาบอกเล่าประสบการณ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้มี ประสบการณ์จริง

ประเด็นที่ 7 กิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และบริเวณใกล้เคียง

กิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนและบริเวณ ใกล้เคียง

7.1 การจัดพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ มี การ ดำ เนิน การ จัด กิจกรรมเพื่อการรณรงค์เชิญชวนให้นักเรียนและชุมชนใกล้เคียง ในการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน การใช้สิ่งเสพติดประเภทต่างๆ โดยการเปิดพื้นที่ให้สามารถร่วมทำกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

7.2 การจัดบุคลากรเพื่อการตรวจตราในสถานศึกษาและบริเวณใกล้เคียง มีการแบ่งหน้าที่ให้คณะครูหรือเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน ในการช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนในการกระทำผิดในลักษณะต่างๆ เช่น การมีจุดในการตรวจระดับแอลกอฮอล์ และการออกตรวจในบริเวณชุมชนเมื่อมีการจัดงานกิจกรรมต่างๆ

7.3 การรณรงค์ป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ คณะครูร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อรณรงค์การดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษาและบริเวณใกล้เคียง เช่น กิจกรรมการเดินขบวนรณรงค์ การชี้แจงให้ความรู้ การติดป้ายประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ เพื่อการตระหนักถึงโทษของการดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดประเภทต่างๆ การจัดกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ร่วมกับชุมชนในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา และการชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดประชุม การอบรม การจัดกิจกรรมจิตอาสา เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษ หรือแนวทางในการลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ักเรียนและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

7.4 การขอความร่วมมือร้านค้าในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง ในการไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่นักเรียน ดำเนินการชี้แจงข้อมูลและขอความร่วมมือกับร้านค้าที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณสถานศึกษา ในการงดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ักเรียน

7.5 การสร้างค่านิยมในการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับบุคคลในชุมชน ดำเนินการจัดกิจกรรมให้บุคคลในชุมชนได้ตระหนักถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสร้างค่านิยมในการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งสนับสนุนแนวทางในการดูแลสุขภาพของตนเอง

7.6 การจัดกิจกรรมร่วมกับคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนใกล้เคียง ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับคณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนบริเวณใกล้เคียง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมกันออกมาตรการเพื่อดูแลป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติดในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง เช่น การจัดอบรม การจัดค่ายคุณธรรม การแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม

งานวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัย จากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

จัดทำโดยทีมวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ประเสริฐสิน

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง